

ΤΟΥ Ν. ΜΟΥΖΕΛΗ

Τα διλήμματα της Αριστεράς

Δύο είναι οι βασικοί παράγοντες που βάζουν την Αριστερά σε εξαιρετικά μειονεκτική θέση σήμερα. Πρώτον, το απότομο άνοιγμα των παγκόσμιων αγορών στη δεκαετία του '70. Δεύτερον, η ανισορροπία δύναμης μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας που η νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση έχει δημιουργήσει. Αυτή η ανισορροπία βασίζεται στο ότι το κεφάλαιο (λόγω των νέων τεχνολογιών και του θεσμικού πλαισίου) έχει πολύ μεγαλύτερη κινητικότητα από την εργασία. Αυτό σημαίνει πως όταν η κυβέρνηση ή τα συνδικάτα προσπαθούν να ρυθμίσουν τις αγορές κατά τρόπο που θέτει σοβαρούς περιορισμούς στο κεφάλαιο, αυτό κατευθύνεται σε χώρες όπου η εργασία είναι φτηνή, ο συνδικαλισμός καχεκτικός και οι συνθήκες εργασίας πρωτόγονες.

Μέσα στο νεοφιλελεύθερο παγκόσμιο πλαίσιο (που δυστυχώς δεν πρόκειται να αλλάξει σύντομα), η Αριστερά έχει δύο βασικές επιλογές:

(α) Την έξοδο από την ΟΝΕ ή και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

(β) Την αποδοχή, έστω και βραχυπρόθεσμα/με-

στις τωρινές συνθήκες χάσει την αυτονομία της δεν αντιλαμβάνονται πως η τυχόν έξοδος μας από την ΕΕ θα οδηγούσε στον τύπο της αυτονομίας που η Αλβανία έχει σήμερα ή, ακόμη χειρότερα, αυτή που είχε επί Χότζα. Στο παγκοσμιοποιημένο πλαίσιο, στο οποίο ζούμε, ο μόνος τρόπος διάσωσης της ανεξαρτησίας και της εθνικής μας ταυτότητας δεν είναι έξω αλλά μέσα από την ΕΕ – δεν είναι η οπισθοδρομική αμυντική εσωστρέφεια, αλλά το άνοιγμα προς τα εμπρός, η κατάκτηση μιας αυτόνομης θέσης στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού γίγνεσθαι.

■ Η παραμονή στην ΕΕ

Περνώντας τώρα στη δεύτερη βασική επιλογή της παραμονής μας στην ΟΝΕ, και αυτή η επιλογή δεν είναι καθόλου εύκολη – γιατί το νεοφιλελεύθερο καθεστώς της ΟΝΕ, που κυρίως η Γερμανία έχει επιβάλει, δημιουργεί μηχανισμούς «άνισης συναλλαγής». Οδηγεί δηλαδή σε συνεχή μεταφορά πόρων από την ευρωπαϊκή ημι-περιφέρεια στο ευρωπαϊκό κέντρο. Μεταφορά πόρων που είναι βέβαια πολύ μεγαλύτερη από την οικονομική βοήθεια την οποία η ΕΕ μέσω των ΚΠΣ παρέχει στη χώρα μας.

Πολλοί υποστηρίζουν πως θα μπορούσαμε, παραμένοντας στην ΟΝΕ, να είχαμε αρνηθεί τη συμμετοχή του ΔΝΤ στις διαπραγματεύσεις ή/και να πιέζαμε για την αλλαγή του μνημονίου. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως το μνημόνιο από τη μία μεριά βοηθάει για να γίνουν απαραίτητες μεταρρυθμίσεις (π.χ. το άνοιγμα των κλειστών επαγγελμάτων). Από την άλλη μεριά ρίχνει κρύο νερό σε μια ήδη παγωμένη οικονομία. Η χώρα μας, όμως, έχοντας απόλυτη ανάγκη άμεσης βοήθειας δεν είχε πολλές επιλογές. Ο συσχετισμός δυνάμεων άφηνε μικρά περιθώρια για μια διαπραγμάτευση που θα στόχευε στην ουσιαστική αλλαγή του μνημονίου. Όσο για αυτούς που είναι υπέρ της συνολικής απόρριψης του μνημονίου, αποφεύγουν να απαντήσουν στην ερώτηση: Πώς θα βρίσκαμε τα δισεκατομμύρια ευρώ για να πληρώναμε σε μικρό χρονικό διάστημα τους δανειστές της χώρας; Πώς δηλαδή θα μπορούσαμε, απορρίπτοντας το μνημόνιο, να αποφεύγαμε τη χρεοκοπία; Ούτε η Κεντροδεξιά ούτε η Αριστερά έχουν δώσει μια σαφή απάντηση σε αυτό το ερώτημα. Το ότι δεν το έχουν κάνει δείχνει σε ποιο βαθμό τα ελληνικά κόμματα, παρά την κρίση, ακολουθούν τη γνωστή αντιπολίτευση «τυφλοσούρη» – δηλαδή ό,τι προτείνει η κυβέρνηση, η αντιπολίτευση αυτόματα απορρίπτει.

Όλα τα παραπάνω δεν σημαίνουν βέβαια πως βρισκόμαστε σε πλήρη αδιέξοδο. Μέσα στα πολύ στενά όρια που η τρούκα επιβάλλει η λιγότερο επώδυνη, ρεαλιστική και συγχρόνως φιλολαϊκή λύση είναι:

- Η παραμονή μας στην ΟΝΕ.
- Η προσπάθεια για μια πολιτική που, όσο είναι δυνατόν, θα συνδυάζει τη δημοσιονομική πειθαρχία με την ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή.
- Η συμμαχία με άλλες κεντροαριστερές σοσιαλδημοκρατικές και σοσιαλιστικές δυνάμεις εντός της ΕΕ, με σκοπό τη δημιουργία μιας κοινωνικά πιο δίκαιης Ευρώπης.
- Η συμμαχία, στα πλαίσια της ΟΝΕ, με τις χώρες του ευρωπαϊκού Νότου και στόχο την άμβλυση των μηχανισμών «άνισης συναλλαγής», που κάνει τις πλούσιες χώρες του Βορρά πλουσιότερες και τις χώρες του Νότου φτωχότερες.

Οι πολιτικές δυνάμεις που θα ήταν ικανές να ακολουθήσουν την παραπάνω κεντροαριστερή πολιτική είναι το φιλοευρωπαϊκό κομμάτι του Πα-ΣοΚ και του ΣΥΡΙΖΑ, η Δημοκρατική Αριστερά και το κόμμα των Οικολόγων.

Ο κ. Νίκος Μουζέλης είναι ομότιμος καθηγητής Κοινωνιολογίας στην ΛΣΕ.

// **Όλοι αυτοί που υποστηρίζουν ότι η Ελλάδα έχει στις τωρινές συνθήκες χάσει την αυτονομία της δεν αντιλαμβάνονται πως η τυχόν έξοδος μας από την ΕΕ θα οδηγούσε στον τύπο της αυτονομίας που η Αλβανία έχει σήμερα ή, ακόμη χειρότερα, αυτή που είχε επί Χότζα**

// **Πρόθεσμα, του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου πλαισίου σε μια προσπάθεια, μέσα στα στενά όρια που αυτό το πλαίσιο επιβάλλει, να εξανθρωπίσει το σημερινό βάρβαρο καπιταλιστικό σύστημα.**

■ Η στρατηγική της εξόδου

Την ακραία εκδοχή της πρώτης στρατηγικής υποστηρίζει το ΚΚΕ. Το εν λόγω κόμμα έχει ως στόχο όχι μόνο την έξοδο από την ΟΝΕ και την ΕΕ αλλά και τη σταδιακή αποσύνδεση της χώρας από το παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα. Αυτό το πρόγραμμα, αν εφαρμοζόταν, θα οδηγούσε σε ένα καθεστώς τύπου Β Κορέας ή, στην καλύτερη περίπτωση, τύπου Κούβας. Δεν χρειάζεται να τονίσω πως, για προφανείς λόγους, ένα τέτοιο σύστημα θα απορριπτόταν από τη συντριπτική πλειοψηφία του ελληνικού λαού.

Μια λιγότερο ακραία εκδοχή «εξόδου», που π.χ. ασπάζονται μερικές συνιστώσες του ΣΥΡΙΖΑ, είναι η έξοδος από την ΟΝΕ ή και την Ευρωπαϊκή Ένωση και η επιστροφή στη δραχμή, στις εθνικοποιήσεις (των τραπεζών και όχι μόνο) καθώς και σε ένα κοινοβουλευτικό σύστημα που δεν θα εκχωρούσε πια σημαντικό μέρος της αυτονομίας του στους «γραφειοκράτες των Βρυξελλών». Αυτή η πιο ήπια εκδοχή της πρώτης επιλογής θα οδηγούσε, από τη μία μεριά, σε απαράδεκτα υψηλό πληθωρισμό, ενώ από την άλλη δεν θα απέφευγε τις διαβρωτικές επιπτώσεις του παγκόσμιου νεοφιλελεύθερου συστήματος που αναπόφευκτα οδηγεί σε τεράστιες ανισότητες, στη μαζική ανεργία και στην περιθωριοποίηση μεγάλης μερίδας του πληθυσμού. Με άλλα λόγια, ένα είδος δημοκρατικού σοσιαλισμού στις σημερινές συνθήκες της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης δεν είναι βιώσιμο.

Όλοι αυτοί που υποστηρίζουν ότι η Ελλάδα έχει